

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของเนื้อหาข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ในหน้าหนังสือพิมพ์ไทยที่มีผลต่อความเชื่อของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาประกอบด้วย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเนื้อหาข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ และเพื่อศึกษาอิทธิพลของเนื้อหาข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ที่มีผลต่อความเชื่อของประชาชน โดยสามารถสรุปผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 และเพศชาย จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 รองลงมาอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 107 คน ร้อยละ 26.75 อายุ 41-50 ปี มีจำนวน 92 คน ร้อยละ 23.00 และน้อยกว่า 21 ปี จำนวน 18 คน ร้อยละ 4.50 ตามลำดับ

ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 68 คน ร้อยละ 17.00 ปริญญาโทมีจำนวน 41 คน ร้อยละ 10.25 ส่วนจบการศึกษาระดับปริญญาเอกมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

ผู้อ่านส่วนมากมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 รองลงมาอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 มีอาชีพรับจ้างจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.25 อาชีพอื่น ๆ มีจำนวน 36 คน ร้อยละ 9.00 ส่วนเป็นนักศึกษามีจำนวน 20 คน ร้อยละ 5 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แล้วนิยมอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นอันดับ 1 คือมีจำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 83.70 รองลงมาหนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีจำนวน 224 คน ร้อยละ 56.00 และหนังสือพิมพ์คมชัดลึกมีจำนวน 132 คน ร้อยละ 33.00 หนังสือพิมพ์ข่าวสด มีจำนวน 123 คน ร้อยละ 30.75 หนังสือพิมพ์มติชนมีจำนวน 98 คน ร้อยละ 24.50 หนังสือพิมพ์สยามรัฐ มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25 และหนังสือพิมพ์อื่น ๆ มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 ตามลำดับ

ส่วนมากจะอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันโดยมีจำนวน 131 คน ร้อยละ 32.75 รองลงมาจะอ่านหนังสือพิมพ์ 1-2 วันต่อสัปดาห์ มีจำนวน 107 คน ร้อยละ 26.75 และอ่าน 3-4 วันต่อสัปดาห์ ส่วนอ่านหนังสือพิมพ์ 5-6 วันต่อสัปดาห์ มีจำนวน 59 คน ร้อยละ 14.75 ตามลำดับ

และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอ่านหนังสือพิมพ์เฉพาะวันทำงานคือวันจันทร์-วันศุกร์ มีจำนวนถึง 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.75 รองลงมาอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันมีจำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.75 และอ่านเฉพาะวันเสาร์อาทิตย์ มีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.75 ส่วนอ่านหนังสือพิมพ์ในวันอื่น ๆ มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.75 ตามลำดับ

และยังพบว่าใช้เวลาในการอ่านน้อยกว่า 1 ชั่วโมง มีจำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 60.25 รองลงมาอ่านประมาณ 1 ชั่วโมง มีจำนวน 113 คน ร้อยละ 28.25 และอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่า 1 ชั่วโมง มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.25 ส่วนอื่น ๆ มีจำนวน 5 คน ร้อยละ 1.25 ตามลำดับ

โดยส่วนใหญ่แล้วจะอ่านอิทธิทธิปาฏิหาริย์เฉพาะข่าวที่สนใจมีจำนวนถึง 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมาไม่แน่นอนมีจำนวน 86 คน ร้อยละ 21.50 และอ่านทุกครั้งที่มีการลงข่าวประเภทนี้มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.75 อ่านเฉพาะข่าวใหญ่ มีจำนวน 29 คน ร้อยละ 7.25 และอ่านอื่น ๆ มีจำนวน 3 คน ร้อยละ 0.75

กลุ่มตัวอย่างจะอ่านข่าวอิทธิทธิปาฏิหาริย์จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐซึ่งมีจำนวนถึง 332 คน คิดเป็นร้อยละ 83.00 รองลงมาหนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีจำนวน 236 คน ร้อยละ 59.00 หนังสือพิมพ์คมชัดลึกมีจำนวน 141 คน มีร้อยละ 35.25 ส่วนหนังสือพิมพ์ข่าวสดมีจำนวนผู้อ่าน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 หนังสือพิมพ์มติชนมีผู้อ่านจำนวน 85 คน มีร้อยละ 21.25 ส่วนหนังสือพิมพ์สยามรัฐนั้นมีผู้อ่านจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 และมีผู้อ่านหนังสือพิมพ์อื่น ๆ มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00

โดยเฉลี่ยแล้วจะอ่านข่าวอิทธิทธิปาฏิหาริย์จากรายละเอียดของข่าวทั้งหมดมีจำนวนถึง 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.80 รองลงมาอ่านเฉพาะพาดหัวมีจำนวน 93 คน ร้อยละ 23.25 และอ่านเฉพาะข่าวหน้า 1 มีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25 และอ่านอื่น ๆ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เปิดอ่านเนื้อหาข่าวอิทธิทธิปาฏิหาริย์ในหนังสือพิมพ์รายวันโดยภาพรวมพบว่ามี ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องราวอิทธิทธิปาฏิหาริย์อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 2.81 โดยข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับการรอดชีวิตจากอุบัติเหตุโดยที่ผู้รอดชีวิตเชื่อว่าเป็นเพราะวัตถุมงคลช่วยคุ้มครองคิดเป็นร้อยละ 63.50 ค่าเฉลี่ย 2.87 และข่าวการแสดงอิทธิทธิต่าง ๆ ของผู้ปลุกเสกความเชื่ออยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 48.80 ค่าเฉลี่ย 2.64 ส่วนข่าวการ

ทดสอบวิชาอาคมต่าง ๆ (ลองของ) อยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 50.50 ค่าเฉลี่ย 2.77 ในขณะที่ข่าวที่เกี่ยวกับภูต ผี ปีศาจ วิญญาณ มีความเชื่ออยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 51.30 ค่าเฉลี่ย 2.87 ส่วนข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับพิธีกรรมปลุกเสกวัตถุมงคลต่าง ๆ แล้วอ้างว่าเกิดปรากฏการณ์ธรรมชาติมีความเชื่อในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 50.50 ค่าเฉลี่ย 2.84 ข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับการสร้างความเหลือเชื่อมีความเชื่อระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 47.50 ค่าเฉลี่ย 3.36 ส่วนข่าวที่เกี่ยวกับความลึกลับวิญญาณในภาพถ่ายมีความเชื่อในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 50.80 ค่าเฉลี่ย 2.88 ข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับการแก้บนผู้อ่านมีความเชื่อระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 53.30 ค่าเฉลี่ย 2.79 ในขณะที่ข่าวเกี่ยวกับความแปลกประหลาดของพระพุทธรูปผู้อ่านมีความเชื่ออยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 53.30 ค่าเฉลี่ย 2.77 โดยที่การนำเสนอข่าวพิธีกรรมปลุกเสกแบบพิลึกพิลั่นผู้อ่านมีความเชื่อในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 58.30 โดยมีค่าเฉลี่ย 2.65 ในขณะที่การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับความประหลาดของปลาไหลที่มีลำตัวสีทองผู้อ่านมีความเชื่ออยู่ในระดับปานกลางมีร้อยละ 48.50 ค่าเฉลี่ย 2.43 และข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับการรอดชีวิตจากการโดนทำร้ายโดยเชื่อว่าวัตถุมงคล เครื่องรางของขลัง พระเครื่อง เป็นผู้คุ้มครอง พบว่าผู้อ่านมีความเชื่ออยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 61.80 โดยมีค่าเฉลี่ย 2.83

ในภาพรวมภายหลังจากการอ่านเนื้อหาข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์จากหนังสือพิมพ์แล้ว ข่าวดังกล่าวมีอิทธิพลต่อผู้อ่านอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 2.61 โดยที่ข่าวเกี่ยวกับการรอดชีวิตแล้วนั้นมีอิทธิพลต่อผู้อ่านหนังสือพิมพ์ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 54.00 โดยมีค่าเฉลี่ย 2.83 ส่วนข่าวเกี่ยวกับการแสดงฤทธิ์เดชของผู้ปลุกเสกวัตถุมงคลพบว่าข่าวดังกล่าวมีอิทธิพลต่อผู้อ่านหนังสือพิมพ์ในระดับปานกลางซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50.80 ค่าเฉลี่ย 2.55 ข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับการทดสอบวิชาอาคมต่าง ๆ แล้วมีความต้องการไปลองวิชาคาถาอาคมมีอิทธิพลต่อผู้อ่านหนังสือพิมพ์ในระดับปานกลางซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40.50 ค่าเฉลี่ย 3.34 ส่วนข่าวเกี่ยวกับการเห็นภูตผี ปีศาจ มีอิทธิพลต่อผู้อ่านอยู่ในระดับปานกลางซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50.30 ค่าเฉลี่ย 2.67 ในขณะที่อ่านข่าวเกี่ยวกับการเกิดปรากฏการณ์ธรรมชาติระหว่างพิธีปลุกเสกแล้วนั้นมีอิทธิพลต่อผู้อ่านในระดับปานกลางซึ่งคิดเป็นร้อยละ 43.30 ค่าเฉลี่ย 2.48 ส่วนกานำเสนอข่าวการกราบไหว้บนบานศาลกล่าว แล้วมีความต้องการไปทำพิธีนั้น มีอิทธิพลต่อผู้อ่านอยู่ในระดับปานกลางซึ่งคิดเป็นร้อยละ 48.00 ค่าเฉลี่ย 2.77 ในขณะที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับศพไม่เน่าเปื่อย ความแปลกประหลาด พระพุทธรูป ของสัตว์แล้วมีความต้องการไปกราบไหว้บูชา ขอพรนั้น มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 38.50 ค่าเฉลี่ย 2.62 และเมื่ออ่านข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ แล้วมีความต้องการไปพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นพบว่ามีอิทธิพลอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.30 ค่าเฉลี่ย 2.69 ยังพบอีกว่าภายหลังจากการอ่านข่าวอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ แล้ว มีความต้องการไปกราบไหว้บูชา นั้น มีอิทธิ

พลต่อผู้อ่านอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 51.30 ค่าเฉลี่ย 2.75 และเมื่ออ่านข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ แล้วมีความต้องการไปแสวงหาเช่าบูชาวัตถุมงคล เครื่องรางของขลัง พระเครื่องรุ่นต่าง ๆ นั้น มีอิทธิพลต่อผู้อ่านอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 46.00 ค่าเฉลี่ย 2.42

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของเนื้อหาข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ในหน้าหนังสือพิมพ์ไทยที่มีผลต่อความเชื่อของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” ดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาได้นำกรอบแนวความคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคมรวมทั้งทฤษฎีการเปิดรับสื่อ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ก็เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนถึงความเป็นจริงหรือความเพ้อฝันที่อาจจะเป็นจริงหรือไม่เป็นจริงก็ได้ เพราะความเชื่อในเรื่องดังกล่าวเป็นการสะท้อนชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี การวิจัยทางจิตวิทยา สรุปว่า เพศหญิงมักเป็นเพศที่มีอารมณ์อ่อนไหว มองทุกสิ่งรอบตัวในลักษณะให้รายละเอียดกับสิ่งต่าง ๆ มีความละเอียดละไมกว่าผู้ชาย ใจอ่อน อดทน และมีเมตตา ซึ่งลักษณะดังกล่าว มีผลให้เพศหญิงถูกชักจูงได้ง่ายกว่าเพศชาย ทำให้พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้หญิงนั้น มักจะสนใจข่าวประเภทเรื่องความสวยงามและความบันเทิง ในขณะที่ผู้ชายชอบข่าวหนัก ๆ และข่าวสารประเภททำทนายผจญภัย¹ เรื่องอายุก็มีผลต่อความเชื่อ เนื่องจากการศึกษาพบว่าผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี จะมีพฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์มากที่สุดทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเป็นวัยที่กำลังทำงานและต้องการแสวงหาความมั่นคงของชีวิต

ผลข้างต้นพบว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก ชอบที่จะเปิดอ่านข่าวเกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ในขณะเดียวกันผู้ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาก็นิยมเปิดอ่านเนื้อหาข่าวประเภทนี้เหมือนกัน แสดงให้เห็นได้ว่าความเชื่อในเรื่องดังกล่าวเป็นความเชื่อของแต่ละบุคคลทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับประสบการณ์ตรงของตัวเองก็ได้ ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก นั้นล้วนแล้วแต่ต้องผ่านกระบวนการที่มีเหตุและผล หรือกระบวนการทาง

---

¹ พีระ จิโรโสภณ, “การเลือกสรรและการแสวงหาข่าวสาร,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร, หน่วยที่ 11 (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2539), น. 636-640.

วิทยาศาสตร์มาแล้ว จึงชี้ให้เห็นว่าคนที่มีความรู้ระดับการศึกษาสูงยังมีความเชื่อในเรื่องดังกล่าวได้ เช่นเดียวกัน ในส่วนอาชีพพบว่าพนักงานบริษัทเอกชนจะเปิดอ่านข่าวเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมากที่สุด และอาชีพครู อาจารย์ นักวิชาการ ตลอดจนผู้รับจ้างก็นิยมที่จะอ่านข่าวประเภทนี้ จึงชี้ให้เห็นได้ว่า ความเชื่อดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทุกคนเลือกที่จะเปิดรับ

พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารภายใต้กรอบทฤษฎีการเปิดรับสื่อ² ซึ่งผู้รับสารย่อมมีเหตุผลของตนเองในการเลือกรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยผ่านกระบวนการเลือกสรร (Selective Exposure) ที่เปรียบเสมือนเครื่องกรอง (Filters) การรับรู้ของผู้รับสาร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การเลือกเปิดรับ หรือ เลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention) การเลือกรับรู้หรือ ตีความ (Selective Perception or Selective Interpretation) และการเลือกจดจำ (Selective Retention)

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมเปิดรับเนื้อหาข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์จากหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ เดลินิวส์ คมชัดลึก และข่าวสด ตามลำดับจึงชี้ให้เห็นได้ว่าชื่อฉบับหนังสือพิมพ์ดังกล่าว นิยมที่จะนำเสนอข่าวประเภทนี้ หนังสือพิมพ์ที่กล่าวมาส่วนมากมียอดจำหน่ายเป็นจำนวนมาก และมีแพร่หลายไปทั่วประเทศ รวมทั้งอาจจะมีการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่ถูกต้องใจผู้อ่าน แม้แต่หนังสือพิมพ์ มติชน สยามรัฐ และอื่น ๆ ก็ยังนิยมที่จะนำเสนอข่าวประเภทดังกล่าว

นอกจากนี้ยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือพิมพ์เกือบทุกวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะ อ่านในวันทำงานแสดงให้เห็นได้ว่าผู้อ่านอ่านหนังสือพิมพ์จากที่ทำงาน และส่วนมากใช้เวลาการอ่าน น้อยกว่า 1 ชั่วโมง และประมาณ 1 ชั่วโมง จึงแสดงว่าหนังสือพิมพ์เป็นที่นิยมของประชาชน กลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้อาจจะมาจากความสะดวกในการเปิดรับสื่อก็ได้และยังพบอีกว่าประชาชน กลุ่มตัวอย่างจะอ่านข่าวเฉพาะข่าวที่สนใจ แสดงได้ว่าข่าวประเภทดังกล่าวที่ถูกนำเสนอมักจะได้รับความสนใจจากผู้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนกลุ่มตัวอย่างจะเปิดรับข่าวประเภทนี้จาก หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก หนังสือพิมพ์ข่าวสด แสดงได้ว่าหนังสือพิมพ์ดังกล่าวมีการนำเสนอข่าวที่น่าสนใจและนิยมนำเสนอ ข่าวประเภทนี้ โดยผู้อ่านส่วนใหญ่จะอ่านรายละเอียดของข่าวทั้งหมดชี้ให้เห็นได้ว่าข่าวประเภทนี้ได้รับความสนใจจากผู้อ่านจึงเปิดอ่านรายละเอียดของข่าวทั้งหมดผลการศึกษาดังกล่าวได้สอดคล้อง ตามแนวความคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคมที่ว่าอิทธิพลที่สื่อมวลชนมีต่อสังคม และประชาชนจึงเป็นอิทธิพลที่มีเงื่อนไขและขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ การมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร

² เรื่องเดียวกัน.

(Predispositions) การเลือกของผู้รับสาร (Selective Processes) อิทธิพลของบุคคล (Personal Influence) ลักษณะของธุรกิจของสื่อมวลชน (Economic Aspects)³

ผลการศึกษาข้างต้นส่วนใหญ่กลุ่มข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านพิธีกรรมนั้น เนื้อหาข่าวมีผลต่อความเชื่ออยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยประมาณ 3.00 ถือได้ว่าเนื้อหาข่าวดังกล่าวมีผู้อ่านมีความเชื่อค่อนข้างมาก แสดงว่าข่าวพิธีกรรมต่าง ๆ ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ เนื้อหานั้นส่งผลต่อความเชื่อของผู้อ่านในระดับหนึ่งจึงสอดคล้องกับงานวิจัยของพนม คลีฉายา⁴ ที่พบว่า สื่อสามารถก่อให้เกิดอิทธิพลในระดับความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และยังสอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชน⁵ ที่ว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลทางอ้อมทั้งนี้เนื่องมาจากการมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร (Predispositions) การเลือกของผู้รับสาร (Selective Processes) อิทธิพลของบุคคล (Personal Influence) ลักษณะของธุรกิจของสื่อมวลชน (Economic Aspects) ได้สะท้อนให้เห็นว่า เรื่องราวเกี่ยวกับปรากฏการณ์เหนือความเป็นธรรมชาติ พิธีกรรม เครื่องรางของขลัง ถือได้ว่าเป็นความเชื่อของแต่ละบุคคลที่อาจจะเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่งหรือไม่เชื่อแต่ก็อย่าลบหลู่ เรื่องความเชื่อดังกล่าว ผู้รับสารอาจจะมีเชื่อภายใต้หลักการของการสื่อสารที่ว่าผู้รับสารอาจมีประสบการณ์เหล่านั้นผ่านสื่อ (Mass media experience) หรือผู้รับสารอาจจะมีประสบการณ์ตรง (Direct experience) ของตัวเองก็ได้ ดังนั้นไม่ว่าหนังสือพิมพ์จะนำเสนอเนื้อหาข่าวในลักษณะใดก็ตามก็ยังมีอิทธิพลต่อผู้รับสาร

กลุ่มข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับการรอดชีวิตจากอุบัติเหตุและการโดนทำร้ายโดยที่ผู้รอดชีวิตมีความเชื่อว่าเป็นเพราะอนุภาพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พกพาติดตัวไปเป็นผู้คุ้มครองช่วยเหลือให้แคล้วคลาดปลอดภัยซึ่งผู้อ่านมีความเชื่อในระดับปานกลางคือมีค่าโดยเฉลี่ย 3.00 ซึ่งให้เห็นได้ว่าเป็นความเชื่อค่อนข้างมากได้สอดคล้องตามแนวคิดอิทธิพลของหนังสือพิมพ์

กลุ่มข่าวที่เกี่ยวกับความแปลกประหลาดในเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่นข่าวการสร้างความปลอดภัยของศพหลวงปู่ทองพลู ภูมิปัญญา ที่บรรจุในโลงแก้วจนครบ 100 วัน อยู่แล้วแต่สภาพ

³ ประมะ สตะเวทิน, หลักนิเทศศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2540), น. 141-145.

⁴ พนม คลีฉายา, "อิทธิพลและประสิทธิภาพของสื่อเกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุ 18-19 ปี เขตกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2538," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), น. บทคัดย่อ.

⁵ มาลี บุญศิริพันธ์, วารสารศาสตร์เบื้องต้น : ปรัชญาและแนวคิด (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), น. 16-18.

ศพยังไม่เฝ้าเพื่อยหรือหมองคล้ำใด ๆ สร้างความฮือฮาให้กับผู้พบเห็น นั้นพบว่าผู้อ่านมีความเชื่อโดยเฉลี่ย 3.00 แสดงให้เห็นได้ว่าเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับเรื่องความแปลกประหลาดต่าง ๆ นั้นส่งผลต่อความเชื่อของผู้อ่าน

ข่าวที่นำเสนอทุกประเภทจึงมีผลต่อความเชื่อของปัจเจกบุคคลและสังคมเนื้อหาข่าวสารในหน้าหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอ นั้น ก่อให้เกิดอารมณ์ ความคิดเห็น และความสนใจของผู้อ่านเกี่ยวกับเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นไปในสังคม⁶ และยังสอดคล้องกับแนวความคิดทางด้านความเชื่อที่ว่าระบบความเชื่อและศาสนาเป็นวัฒนธรรมที่ช่วยตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจของมนุษย์ช่วยให้มนุษย์มีความสบายใจและมีความมั่นคงทางจิตใจในภาวะที่ต้องเสี่ยงหรือมีความไม่แน่ใจในชีวิตระบบศาสนาต่างจากระบบอื่นในวัฒนธรรมตรงที่เป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติในแง่ความเชื่อในเรื่องผีสิงเทวดา ไสยศาสตร์จึงนับรวมอยู่ในระบบความเชื่อและศาสนาในแต่ละสังคมด้วย และในแง่นี้อาจกล่าวได้ว่าทุกสังคมในโลกย่อมต้องมี “ศาสนา” เป็นส่วนหนึ่งในระบบวัฒนธรรมของสังคม⁷

ทางด้านอิทธิพลหลังจากการเปิดรับเนื้อหาข่าวของผู้อ่านพบว่าแต่ละกลุ่มข่าวนั้นมีอิทธิพลต่อผู้อ่าน ทั้งกลุ่มข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับการรอดชีวิตจากอุบัติเหตุ กลุ่มข่าวที่นำเสนอความเชื่อทางด้านพิธีกรรม ตลอดจนกลุ่มข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับความแปลกประหลาดในเหตุการณ์ต่าง ๆ จากผลดังกล่าวชี้ได้ว่าหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลในการเสนอแนะและสามารถสร้างความสนใจ สร้างประเด็นให้กับสาธารณชนได้เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างเมื่อเปิดรับข่าวที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องพิธีกรรม วัตถุมงคล ตลอดจนความแปลกประหลาดมหัศจรรย์ ทำให้เกิดการรับรู้ในสังคมเกิดการแลกเปลี่ยนทางความคิดดังผลการศึกษาที่พบว่ากลุ่มประชาชนตัวอย่างร้อยละ 55.30 เป็นกลุ่มคนที่เปิดรับสารในเรื่องเดียวกันมีความสนใจในข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ได้รับอิทธิพลจากข่าวดังกล่าวคืออยากไปแลกเปลี่ยนความคิด และมีความโน้มเอียงอยากไปร่วมพิธีกรรมเหล่านั้นตลอดจนมีความเชื่อในพลังอำนาจของวัตถุมงคลต่าง ๆ ดังนั้นจึงสอดคล้องกับแนวความคิดของสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อสังคมที่ว่า

สื่อมวลชนสามารถสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ประชาชนในกรณีทีบุคคลนั้น ๆ ไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ มาก่อนอย่างไรก็ตามทัศนคติและค่านิยม

⁶ เรื่องเดียวกัน.

⁷ ศิราพร ลีตะฐาน, “แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อและศาสนาในสังคม,” ใน เอกสาร การสอนชุดวิชาแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อและศาสนาในสังคม, หน่วยที่ 1-7 (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532), น. 7.

ใหม่นี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลผู้นั้นรับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ เท่านั้น อิทธิพลของสื่อมวลชนในแง่นี้จึงมีลักษณะสะสม (Cumulative Impact) มิใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลได้ในทันทีทันใด หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนเป็นช่องทางการสื่อสารทางสังคมช่องทางหนึ่งที่ถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างรายละเอียดลึกซึ้ง จึงถือได้ว่าเป็นสถาบันที่ทรงคุณค่าทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสารหรือประชาชนนั่นเอง ผู้ศึกษาจึงนำแนวคิดอิทธิพลของหนังสือพิมพ์มาใช้ในการศึกษาเนื้อหาข่าว อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อ⁸

ดังนั้นจึงชี้ให้เห็นว่าข่าวมีอิทธิพลต่อผู้รับสารนั้น ๆ หมายความว่าข่าวสารที่หนังสือพิมพ์นำเสนอมีความเชื่อใกล้เคียงกับความคิดของตน ดังนั้นถ้าเนื้อหาข่าวสารที่เกี่ยวกับความเชื่อมีความใกล้เคียงกับวัฒนธรรมของมวลชนมากเท่าไร เนื้อหาเหล่านั้นก็จะมีอิทธิพลที่สามารถสร้างความเข้าใจร่วมกันทางวัฒนธรรมได้มากเท่า เนื้อหาข่าวที่เกี่ยวกับความเชื่อในพลังเหนือธรรมชาติไม่ว่าจะนำเสนอในรูปแบบใดก็ตามประชาชนก็ยังคงมีความเชื่อในเรื่องเหล่านั้นจึงแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลในการสร้างความเชื่อดังกล่าวถึงแม้ว่าผลการศึกษาว่าผู้รับสารจะมีความเชื่อในเรื่องอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์อยู่ในระดับปานกลางก็ตาม ทั้งนี้และทั้งนั้นระบบความเชื่อดังกล่าวนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบทางสังคมที่เป็นไปตามธรรมชาติสามารถปรับเปลี่ยนความเชื่อของตนเองไปตามสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุปนอกจากหนังสือพิมพ์จะเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้สารที่เป็นประโยชน์แล้ว หนังสือพิมพ์ยังคงเป็นแหล่งบันเทิงและให้ความรู้โดยทำหน้าที่ถ่ายทอดมรดกทางสังคม ความเชื่อ ความคิดเห็น ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้ทั้งนั้น ความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติจึงมีอิทธิพลต่อมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนตาย ทั้งที่อยู่ในรูปแบบพิธีกรรมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับวัตถุมงคล เพราะข่าวสารคือรูปแบบของสินค้าชนิดหนึ่งทางสังคมที่ผู้ต้องการแสวงหา สารที่ถูกนำเสนอไปนั้นจึงก่อให้เกิดการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อาทิ ความเชื่อ ความศรัทธาตลอดจนความรู้ความสามารถของมนุษย์ที่แตกต่างกันไป ดังนั้นผลการศึกษาที่พบว่าเรื่องราวความเชื่อที่เกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์จะมีอิทธิพลต่อผู้อ่านในระดับปานกลางก็ตาม ได้สะท้อนให้เห็นว่าความเชื่อดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แต่ก็เป็นความเชื่อที่ไม่มีใครกล้าลบล้างเป็นเรื่องที่เชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง คงเป็นความเชื่อที่พบกันครึ่งทางระหว่างความเป็นวิทยาศาสตร์กับอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์

⁸ ปรมะ สตะเวทิน, หลักนิเทศศาสตร์, น. 141-145.

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกรวิจัยในวงจำกัด และใช้อ้างอิงในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาในลักษณะเดียวกันแต่เป็นประชากรกลุ่มอื่น ๆ ว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไร และนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น
2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาถึงเจาะลงไปสื่ออื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต นิตยสาร โทรทัศน์ วิทยุ ทั้งนี้เพราะเป็นสื่อที่มีความน่าสนใจมีความสามารถเข้าถึงผู้รับสารได้รวดเร็วทุกเวลาสถานที่และให้รายละเอียดที่เกี่ยวข้องโดยละเอียด จึงจะทำให้ทราบถึงความคิดเห็นที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น
3. ควรทำการศึกษากลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มโดยอาจจะเน้นในกลุ่มพระสงฆ์ แม่ชี ทหาร ตำรวจ ผู้ขายวัตถุมงคล หรือกลุ่มที่นับถือศาสนาต่าง ๆ ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรโดยการทำวิจัยเชิงลึก เพื่อนำผลมาปรับปรุงและเสนอแนะแนวทางแก้ไขให้สื่อมวลชนต่อไป